DRUGI DAN II SABORA JUGOSLAVENSKOG NEPROFESIONALNOG I ALTERNATIVNOG FILMA

Retrospektive T. Gotovca i I. Martinca

• Nestanak struje omeo projekcije • Značke i nagrade jugoslavenskim majstorima amaterskog filma

Split, 29. III — Jučerašnji drugi dan projekcija na II saboru neprofesionalnog i alternativnog filma, koje se održavaju u dvorani Centra za kulturu RS „Đuro Salaj" kraj Zlatnih vrata, počeo je „pod nesretnom zvijezdom". Naime, zbog nestanka struje u zgradi nisu se mogle održati sve predviđene saborske projekcije — prva popodnevna je tako odgođena za danas, dok su u drugoj prikazani filmovi „Zavre li on" Pavla Trnčića, „Blatnica" Jake Bregar, „1976-1977" Dragiše Krstića i „Čudovište" Slobodana Mičića.

Na žalost, ni organizatori se nisu dobro snašli u ovakvoj situaciji — naime, najprije su otkazane obje projekcije, da bi, sasvim neočekivano, ipak bila prikazana navedena četiri filma (stoga će se naši čitatelji, umjesto da pročitaju uobičajeni izvještaj, morati zadovoljiti samo imenima tih filmova i njihovih autora).

Večernjom projekcijom — retrospektivama filmova Tomislava Gotovca i Ivana Martinca — sabor je konačno „sustigao" svoj „red vožnje". Riječ je o dvojici istaknutih predstavnika „alternativnog" filma kod nas, nosilaca titule „majstora amaterskog filma", sinoćnja projekcija osam njihovih ostvarenja (svaki je bio zastupljen sa po četiri filma) pružila je, između ostalog, i mogućnost za uspoređivanje nekadašnjih i današnjih tendencija i dosega na ovom području filmskog stvaranja.

Vidjeli smo, dakle, Gotovčeve filmove „Prije podne jednog fauna" (1963), „Pravac (Stevens-Duke)", „Kružnica (Jutkevič-Count)" i „Plavi jahač" (Godard-Art)" (svi iz 1964), koji se kreću od istraživanja izražajnih mogućnosti pravilnih „geometrijskih" pokreta kamere pa do svojevrsnih oblika „neposrednog" dokumentarca (uzgred, Gotovac je, osim dvadesetak filmova, dosta radio na fotografiji i na istraživanju različitih likovnih formi).

Među 50 amaterskih i 10 profesionalnih kratkometražnih filmova, koliko je splitski sineast i pjesnik Ivan Martinac dosad snimio, za prikazivanje na sinoćnjoj retrospektivi odabrana su četiri profesionalna: „Fokus" (1967), „Ubrzanje" (1968), „Uska vrata" (1974), i najnoviji, „Most" (1977), koji je nedavno prikazan na beogradskom Festivalu jugoslavenskog dokumentarnog i kratkometražnog filma i o kojem je već bilo riječi na ovim stupcima („Most" će se, za razliku od svih navedenih filmova nalaziti u konkurenciji za nagradu sabora).

Pored manifestacija o kojima smo već obavijestili naše čitatelje, danas će na Saboru biti dodijeljene nagrade i značke organizatora Sabora kino-kluba „Split" jugoslavenskim majstorima amaterskog filma Mihovilu Pansiniju, Aleksandru Petkoviću, Marku Babcu, Vladimiru Peteku, Tomislavu Gotovcu i Aleksandru Stasenku.

J. ČELAN

DRUGI DAN SIMPOZIJA O JUGOSLAVENSKOM NEPROFESIONALNOM I ALTERNATIVNOM FILMU

Zanimanje za drukčiji film

SPLIT, 29. III — Drugoga dana zasjedanja okupljeni sineasti i filmski estetičari na simpoziju o jugoslavenskom neprofesionalnom i alternativnom filmu pokušali su odgovoriti na niz pitanja koja su potaknuta u okviru jučerašnje diskusije i na koja ih — možemo to slobodno reći — potiče njihova svakodnevna profesionalna i amaterska filmska praksa te zanimanje za drukčiji film, za nekonvencionalni filmski izraz, za temeljito novi sistem filmskog mišljenja i pristup filmskoj fenomenologiji. Ta pitanja mogla bi se grupirati oko dva osnovna: što je to alternativni film i kakav bi trebao biti Sabor neprofesionalnog i alternativnog filma u Splitu kao prikazatelj i promicatelj tih novih tendencija?

Najvredniji akt sabora očekuje se sutra kad će okupljeni autori istupiti u javnost sa stanovitom vrstom manifesta, idejno-estetske i organizacione platforme splitskog „saborovanja". U smislu pripreme takvog dokumenta na današnjem skupu u hotelu „Marjan" najvredniji su bili istupi Ivana Martinca iz Splita, Save Trifkovića iz Beograda i Hrvoja Turkovića iz Zagreba. U diskusiji su još sudjelovali Vladimir Petek, Želimir Žilnik, Dušan Tasić, Vlatko Gilić, Ivan Obrenov, Branko Bubenik i Ivko Šešić.

Odgovarajući na Petekova razmišljanja da bi na splitskoj smotri trebale biti prisutne nove tendencije koje prevladavaju filmski medij u klasičnom smislu kao stepenica više u tehnološkom i idejno-estetskom razvoju filmske umjetnosti i vizualnih medija, Ivan Martinac je istakao potrebu da se festival zasad ne širi, već da se — budući da film još sebe nije potpuno upoznao i budući da je još uvijek sam po sebi nepoznanica — zadrži na praktičnim pitanjima kao što su raščišćavanje njegovih osnovnih postulata, istraživanje njegovih izražajnih formi i druga. Kako se alternativni film javlja i u neprofesionalnom i u profesionalnom obliku, Martinac predlaže da se iz naziva smotre izostavi pojam „neprofesionalni film" te da se slijedeća manifestacija u Splitu održi pod integralnim nazivom „Sabor jugoslavenskog alternativnog filma". Uz ostalo Martinac se zalaže i za potrebu da selekciju filmova slijedećeg Sabora izvrše filmski kritičari kako bi se dobila kvalitetna i naslovu primjerena smotra dostignuća u domeni alternativnog filma.

Martinac je potom govorio o teškoćama amaterskih kino-klubova i profesionalne filmske produkcije te se založio za dosljednost akcija, za postizavanje oficijelnosti i od društva priznatog statusa alternativnog filma u trenutku kad „filmađije" po njegovu mišljenju moraju biti borci za nove ideje i unapređivanje filmskog medija kao takvog. Podržavajući Martinčev poziv na akciju Sava Trifković je predložio da u materijalima skupa bude naznačeno što je to nekonvencionalni film, koji su društveni parametri alternativnog filma, kakav je njihov odnos spram amaterskoj i profesionalnoj produkciji. Trebamo društvo uvjeriti u činjenicu — naglasio je Trifković — da je alternativni film potreban jer u sebi nosi novi sistem mišljenja pa je samim tim i sabor u Splitu opravdan i koristan.

Kao što se film nalazi u procesu svoga razvoja tako se u previranjima nalazi i ova smotra u Splitu pa će svaka definicija njezina djelovanja biti podložna sumnjama — upozorio je Hrvoje Turković. Umjesto verbalno danih orijentira valja se, po njegovu mišljenju, osloniti na pojedinačnu akciju. Turković je potom govorio o potrebi prikazivačke ekspanzije alternativnih filmova, o njihovoj socijalizaciji, te o potrebi usporednog stvaranja „alternativne kinematografije".

Nakon današnje diskusije ostaje utisak da okupljeni autori i estetičari tek osjećaju što bi to mogao biti alternativni film, ali ne vladaju posve s njegovim teoretskim odrednicama. Zalažu se za borbenost pomoću koje bi njihovi filmovi stigli do publike. No, da li je pravi put inzistiranje da se pojave u okviru zasebne pulske selekcije, neće li to značiti uniformiranje alternativnog filma u oficijelne organizacione forme. Čini nam se da je normalniji put prodor u bazu, među publiku, u kinematografe — takav utjecaj u početnoj fazi njegove „legalizacije" imao bi, čini nam se, potpuniji efekat. Smotra u Splitu trebala bi biti filter, provjera godišnje produkcije i poticaj za nova istraživanja. No, o svemu tome će vjerojatno više riječi biti sutra, kad se održava završni dio simpozija.

J. FIAMENGO

Sa simpozija o jugoslavenskom neprofesionalnom filmu